

sche bosch), Doorwerth, Wageningsche berg, Kuilenburg (Spoel), Apeldoorn, Harderwijk. Deventer, Kampen, Zalk. Velsen, Overveen, Bloemendaal, Haarlem. Noordwijk, Vogelenzang, Katwijk, Leiden, Scheveningen, Delft, Westland, Voorne.

P. pilosa Willd. Alleen bekend van Deventer (Pothoofd).
P. recta L. Alleen bekend van den St. Pietersberg en Maastricht.

P. canescens Bess. Alleen gevonden bij Ruurlo en Voorst (Klarenbeek).

P. inclinata vill. var. virescens Boiss. Gevonden bij Nederweert, Amersfoort en Deventer (Pothoofd).

P. argentea L. Op open en bebouwd zandgrond. Valkenburg, Gennep, Blerik, Hamert. sBosch, Vught, Hintham, Vlijmen, Breda. Nijmegen, Wageningen (Wagen. berg, Grebbe), Terborg, Hoog Soeren, Epe, Harderwijk. Amersfoort, Zeist, de Bilt. Deventer (Pothoofd), Kampen, Heemse, Koevorden, Meppel. Friesland (woudstreek). Texel, Kallantsoog, Petten, Heilo, Alkmaar, Breesaap, Bloemendaal, Kennemerduinen, Abcoude, Muiderberg, Laren, Hilversum. Noordwijk, Katwijk, Leiden, 's Hage, Scheveningen, Wassenaar, Westland. Hulst, Koewacht.

7. Comarum.

C. palustre. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, vooral in veenstreken, algemeen en overal.

8. Fragaria.

F. elatior Ehrh. Op beschaduwde plaatsen. St. Pietersberg. Oudenbosch. Ulenpas. Oene, Harderwijk (Hulshorst). Soeterwoude (Kronestein). Walcheren (ter Boede), Sas van Gent.

F. vesca L. Op beschaduwde grazige plaatsen, aan heggen. Limburg (alg.). Vucht, St. Michielsgestel, Boxtel, Breda. Nijmegen, Ulenpas, Zutphen, Winterswijk, Nunspeet, Harder-

wijk. Utrecht, de Bilt, Zeist, Bunnik, Zuilen, Ameliswaard, Maarsen. Twello, Delden, Heino, Hengelo, Oldenzaal, Kampen, Steenwijkerwold, Weerdinge. Haren, Gorecht. Franeker, Giekerk, Cornjum. aan den duinkant in Holland en Zeeland, Hilversum, Amsterdam.

9. Rubus.

R. idaeus L. In bosschen en kreupelhout. Limburg (vrij alg.). Eindhoven, Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Ubbergen, Beek), Doorwerth, Wolfhezen, Lochem, Winterswijk, Eibergen, Terborg, Zutphen, het Loo, Harderwijk (Hulshorst, Hierden). Veenendaal, Doorn, Leersum, Oud-Leusden, Amersfoort. Deventer, Heino, Twikkel, Delden, Zwolle, Steenwijkerwold. Zwinderen, Weerdinge, Odoorn. Groningen. Gorecht. Giekerk, Bergum, Wollega, Teridsert. Haarlemmerhout, Hilversum. Haagsche bosch, Wassenaar. Walcheren.

R. caesius L. In heggen, kreupelhout, aan sloot- en akkerkanten. Algemeen en overal.

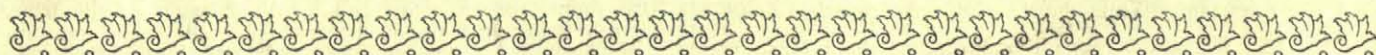
R. fruticosus L. In bosschen, heggen enz. Algemeen en overal.

10. Spiraea.

S. Ulmaria L. Moerassige graslanden, aan slootkanten. Algemeen en overal.

S. salicifolia L. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. Vught, Heeze, Breda. Nijmegen (Ubbergen, Meerwijk, Plasmolen), Arnhem, Oorsprong, Brummen, Apeldoorn, Harderwijk (Hulshorst), Nijkerk. Deventer, Zwoile, Steenwijk, Giethoorn. Coevorden, Dalen, Assen, Haren. Oudkerk, Olterterp, Wijk-aan-Zee. Delft. Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen.

S. Filipendula L. Gevonden bij Nijmegen, aan de Lek tusschen Wijk-bij-Duurstede en Schalkwijk en bij Maarsbergen.
H. HEUKELS.

Vragen en Korte Mededeelingen.

BOEKBEORDEELING.

Vrienden van Allerlei Slag. I. Uit 't Engelsch van Mary Bamford. Naverteld door Nelly. Geillustreerd door Jan van Oort. Amsterdam S. L. van Looy.

Juff. Bamford, de schrijfster, kennen we niet, maar Nelly, de navertelster en Jan van Oort den teekenaar zoo veel te beter, hun namen zijn zelf reeds een aanbeveling voor dit kinderboekje. Een kinderboekje wil het wezen, getuige de sprekende diertjes: bijen, wespen, kikkers, slakken, die hier net praten als kinderen, en meestal heel aardig en werkelijk kinderlijk hun levenshistorie vertellen; zoo nu en dan echter gaan de stijl en de inhoud veel te hoog voor kinderen, althans voor zulke, die nog smaak zullen vinden in kinderlijk sprekende dieren. In een boekje als dit moest, dunkt mij, alleen sprake kunnen wezen van dieren, die de kinderen elken dag om zich heen zien en die ze door zoo'n boekje beter leeren begrijpen en innig liefhebben; 't is voldoende als 't hun leert, dat dieren ook gevoel hebben.

Kinderen, die al wat hebben aan mededeelingen, hoe interessant ook, omtrent vlinders van Jamaica, krabben van Ceylon en torren van Haïti, vinden de rest te flauw.

De I achter den hoofdtitel, wijst er op dat dit boekje een begin is van een serie, daarom zeg ik dit alles er bij, want schade doen die mededeelingen niet, al zie ik 't nut er niet van in. Werd mij een raad gevraagd voor de volgende deeltjes der serie, dan zou ik dit antwoorden:

Nelly en Jan van Oort zijn beiden minstens zoo knap in Natuurlijke Historie als Miss Bamford. Nelly zou veel beter hebben geschreven als ze oorspronkelijk was geweest; dan waren stellig (om verschillende redenen) de zinnen op blz. 13, 4de r. v. o. en blz. 18, r. 11 v. b. voor dit boekje niet zoo uit haar pen gevloeid. Jan van Oort zou een oorspronkelijk boekje met meer plezier hebben aangepakt. We hebben al zoo veel van dat vertaalde goedje, dat heeft de natuurliefhebberij in ons land jaren lang neergedrukt; en zelfs een vrij onschuldig boekje, als dit, doet veel minder goed aan de waardeering der natuur, dan de vertalers denken. 't Vertaalde past meest zoo slecht voor ons landje, getuige ook weer in dit boekje, de verzamelende jongen, die een

Prometheus vangt op een Sassefrasstruik n.b. Er mocht wel overal bij staan „t gebeurt in Amerika”.

De vertaalster moest met een volgend nummer van de serie te beginnen, gewoon weg schrijfster worden, dat kan ze best; daarbij nog veel lager bij den grond en bij huis blijven, dan in No. I al is beproefd; dan, alle uitheemsche dieren en planten weg laten, en geen noten aan den voet der bladzijden geven; dat vinden de meeste kinderen erg onplezierig; dat de vertaalster ze noodig oordeelt, is al op zich zelf een veeg teeken in een boek voor kleine kinderen.

En toch, al had ik in 't belang van de kinderen de boekjes heel anders gewenscht, ik zou me geen oogenblik bedenken ze mijn eigen kinderen ter lezing te geven; kwaad is er niet bij; maar, waar de namen van Nelly en J. van Oort op een titelblad voorkomen, daar moest 't boek beter, mooier en meer Nederlandsch zijn.
H.

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging

hield op 22 Januari weer haar wintervergadering, ditmaal te Amsterdam. Wie wil weten, wat er op die vergadering al zoo behandeld is, zal het verslag in het Tijdschrift der vereeniging moeten afwachten. Hier wil ik alleen vertellen, wat ik zelf had meegebracht. Het zal belangstellenden een denkbeeld kunnen geven, welke onderwerpen op dergelijke bijeenkomsten aan de orde komen.

I. In het voorjaar van 1897 verzamelde ik bij Amersfoort 57 rietgallen van de vlieg *Lipara lucens* en deed die in een flesch. In den loop van het voorjaar is die flesch mijn jachtveld geweest, waar ik tal van insecten heb buitgemaakt, niet alleen de vliegen zelf, maar ook haar parasieten en toevallige bewoners harer gallen. Den heelen buit had ik in de doos, die ik liet rondgaan, tentoongesteld en wel in de tijdsorde der vangsten. Aardig is het, dat het verschijnen van *Lipara lucens* zelf voorafgegaan wordt door dat van een stoet van andere insecten, — dat zij dan vergezeld van andere steeds talrijker voorkomt, — daarna weer zeldzamer wordt en allengs verdwijnt, om ten laatste nog door een grooten troep vliegjes, wespijes enz. gevolgd te worden. De heele opbrengst der 57 gallen bestaat uit wel een paar honderd insecten, waarbij nog geen 25 exemplaren van *Lipara lucens*. Dit geeft weer eens een

eigenaardigen blik op „toestanden” in de insectenwereld.

2. In de meegebrachte verzameling was een boktor, *Prionus coriarius*, of liever een brok van dat dier: kop met sprieten, halsschild met voorpooten en verder niet meer dan één dekschild. De ongelukkige, waarschijnlijk door een vogel zoo ontlijfd, werd indertijd door mij nog levend gevonden en heeft nog 1½ dag geleefd. Ook dit geeft een blik op de toestanden.

3. Een eierleggende kakkerlak. Dit dier legt zijn eieren niet afzonderlijk maar alle tezamen in één pak. Het is gedood en opgezet, terwijl het daarmee bezig was. Eén jong kakkerlakje is juist uitgekomen; het zit nog tegen het pakje aan.

4. Een serie van Hondsozosporen (dat zijn gallen van het wespje *Rhodites Rosae*) en wel: pas ontstane, volwassene en reeds verlatene. Deze gallen hebben het merkwaardige, dat zij ongewijden op een dwaalspoor brengen, daar zij veel op mos gelijken; eerst als men ze doorsnijdt of uitplukt, worden ze als gallen herkend.

5. Een eiketakje, op wonderlijke manier gekromd door galvorming, veroorzaakt door het wespje *Andricus inflator*.

6. Gallen van de bladloo *Livia juncorum* op *Juncus supinus*. Het vertoont voorwerp van dit moerasplantje heeft geen bloemen maar iets als een bezem aan den top gekregen.

7. Zaaddozen van *Papaver*, veranderd in gallen, met poppen van het wespje *Aulax Rhocadis* er in.

8. Een blad van *Heracleum Sphondylium*, fraai „bewerkt” door vliegervlarven, die daarin gemineerd hebben.

9. Populierbladeren, zeer typisch, scherp, uitgevreten door de boktor *Saperda carcharias*.

10. Bladeren van den gouden regen, waarvan cirkelvormige stukken zijn uitgesneden door de behangersbij, ter bekleeding van haar nest.

11. Twee van de sigaarvormige zakjes, ± 2 cM. lang, die dikwijls aan beukestammen zitten en die door de rups van het motje *Talaeopora pseudobombycella* worden vervaardigd en bewoond. Bij mij hebben zich daaruit echter niet de motjes maar uit ieder een sluipwesp ontwikkeld, die er bij ter bezichtiging is gesteld.

12. Nestjes van de eenzaam levende wesp *Eumenes*, uit zand vervaardigd en van den omvang van groote erwten, — gevonden door een knaapje te Lochem op de dakpannen van zijn huis en vrij ontijdig door hem afgerukt. Al wat er bij mij is uitgekomen, is een goudwesp, een parasiet derhalve, die er bij vertoond wordt.

13 e. v. Eenige andere zaken, waarover ik zal moeten corresponderen, alvorens ik er verder gewag van kan maken.

Uit het bovenstaande moge eenigszins duidelijk worden, wat er alzoo op deze vergaderingen vertoond en besproken wordt. In tegenstelling met de behandeling van zooveel verschillende nummers gebeurt het intusschen óók wel, dat de leden één enkel onderwerp uitwerken en door een serie van voorwerpen en teekeningen toelichten. Zoo had Dr. Everts een prachtige verzameling van door keverlarven „bewerkte” stukken hout en schors meegebracht.

Vrienden van de insectenwereld kan men niet genoeg aanraden, zich aan dezen kring aan te sluiten, waarin altijd hulp en raad te vinden is, en die ten dienste harer leden over twee rijke bibliotheken beschikt. Ook beginners laat zij blijkens mijn veeljarige ervaring gaarne als leden toe en ontvangt ze op haar vergaderingen met de meeste hartelijkheid. Kortom, wie aan insecten doet en gauw wat met zijn studie wil opschieten, mag niet nalaten, lid te worden.

J. J.

Allerlei vragen.

Mijnheer,

Als pasbeginnende met de natuurstudie wensch ik u eenige vragen te doen, zou u zoo goed willen zijn mij die in uw tijdschrift *De Levende Natuur* te beantwoorden?

1. Zoude u mij ook kunnen opgeven een determineerboek voor zwammen? er staan hier telken jare een massa, gaarne leerde 'k de soorten bij name en wat nader kennen. Oudemans' „Rangschikking en Vormleer der Planten” heb ik, doch dat is me wat moeilijker.

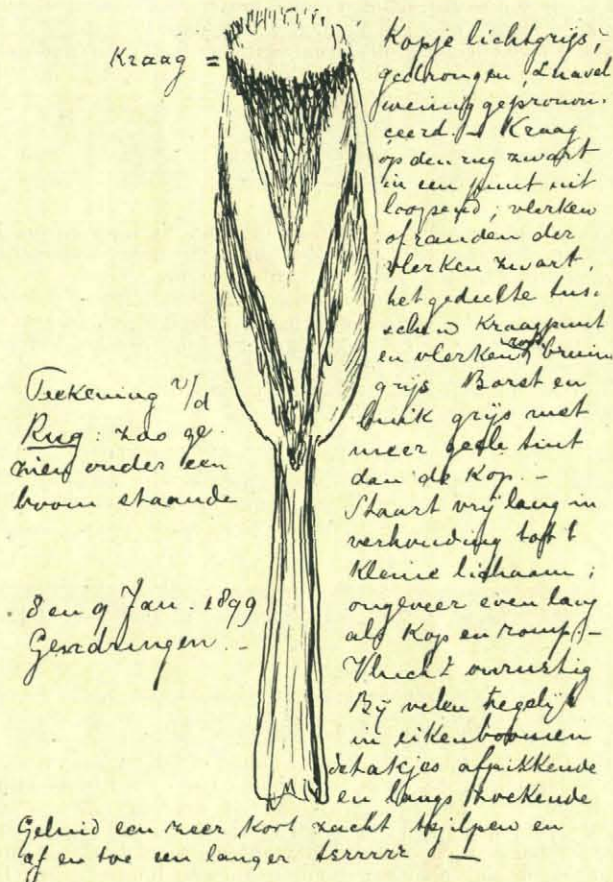
2. Hetzelfde vraag ik u voor vogels. Vele vogels hier weet 'k niet thuis te brengen. Bestaat er soms een werk met gekleurde afbeeldingen van alle inheemsche vogels, dat niet al te duur is?

3. En bestaat er ook een determineerboek voor mossen? er zijn hier verschillende 's winters mooi bloeiende soorten, doch hoe de namen te weten te komen?

4. Zou u mij willen opgeven waar ongeveer op den weg naar Terburg u de *Hieracium vulgatum* var. *pictum* heeft gevonden, waarvan de heer Heukels op bl. 157 melding maakt? Gaarne zou 'k die plant a. s. zomer eens opzoeken. Ik wil mij desnoods wel verbinden er geen exemplaar van mede te nemen, zoo er weinig zijn.

5. Zou u, indien ik u een kaart van Amersfoort's omstreken zond, daarop voor mij willen traceeren de weg door u gevolgd 12 Juni ll.? Gaarne zou ik a. s. zomer die zelfde tocht doen.

6. Ten slotte voeg ik hierbij eene beschrijving en gebrekkige teekening van een vogeltje, dezer dagen hier voor 't eerst door mij opgemerkt, Zou u mij naar deze aanduiding de naam kunnen opgeven? Ik zag er velen bijeen.

Mag ik ook nog u en uwe mede-redacteuren mijnen dank zeggen voor alles, wat u ons door uw blad leert; toen ik het leerde kennen was het een ware vondst en verrassing voor mij.

Mej. R.

Engbergen bij Gendringen.
Gelderland.

Antwoord.

1, 2, 3. Noch voor paddestoelen, noch voor vogels, noch voor mossen bestaan er determineerboeken in 't Nederlandsch, zooals u die verlangt. Voor zwammen gebruiken wij 't groote werk van Prof. Oudemans: *Revision des Champignons*; maar dit is niet iets om in den zak te dragen of mee te kunnen nemen op een wandeling. Dan hebben wij meestal bij ons een Fransch werkje van Costantin et Dufour, *Flore des Champignons*. Voor mossen kan de geïllustreerde tabel in *De Levende Natuur*, 2de jrg. blz. 212, eenigszins op streek helpen; ook is er al wel een goedkoop boekje voor de Fransche mossen van Douin, *Flore des Mousses*. Voor de Duitsche van Lutzow, *Einführung in die Mooskunde*. Voor de Engelsche van Berkeley: *British mosses*. Voor vogels is *Ritzema's Landbouwdierkunde* nog het beste, dat wij u aanraden kunnen. Keulemans ook, maar dat is duur en evenmin volledig. Een werk met gekleurde afbeeldingen van alle inheemsche vogels is er nog niet, maar het zal er mettertijd wel komen; het aantal belangstellenden in de natuurstudie moet echter eerst nog heel wat grooter worden, eer een uitgever in ons landje zulk een boek aandurft, dat, zooals u al opmerkt, niet al te duur mag zijn.